

Hyvinvointiohjelma 2026-2030

TUUSULA

Tekemisen taidetta.

TUUSULA

Tekemisen taidetta.

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO **2**

JOHDANTO **1**

HYVINVOINTIOHJELMAN TARKOITUS **3**

HYVINVOINTIOHJELMAN TIETOPOHJA JA VALMISTELU 4

SUUNNITELMIEN KOKONAISUUS 6

Lasten ja nuorten hyvinvointi *8*

Ikääntyneiden hyvinvointi *9*

Ennaltaehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö *9*

KESKI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN ALUEELLINEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2026-2030 10

HYVINVOINTIOHJELMAN TOTEUTTAMINEN **11**

PAINOPISTE 1: YHTEISÖLLINEN JA OSALLISTAVA TUUSULA 11

PAINOPISTE 2: LIIKUTTAVA KOTIKUNTA 13

PAINOPISTE 3: ELINVOIMAINEN ARKI 14

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISTYÖN PERIAATTEET 15

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISTYÖN SEURANTA **16**

TEA, TERVEYDENEDISTÄMISAKTIIVISUUS 16

HYTE-KERROIN 16

HYVINVOINTIOHJELMAN SEURANTA 17

HYVINVOINTIOHJELMAN VOIMASSAOLO 18

LÄHTEITÄ **19**

Johdanto

Kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain mukaan kunnalla on ensisijainen vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omalla toimialallaan. Kunnan tulee strategisessa suunnittelussaan asettaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevat tavoitteet sekä määritellä niitä tukevat toimenpiteet. Lisäksi kunnan on seurattava asukkaidensa hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja elinoloja sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin ja alueittain.

Hyvinvointiohjelma on Tuusulan sanoitus lakisääteiselle asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle. Ohjelma perustuu Tuusulan kuntastrategiaan ja pormestariohjelmaan sekä ajankohtaiseen tietoon kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Tuusulalaisten hyvinvointi on monella mittarilla hyvällä tasolla, mutta hyvinvoinnin tilannekuvassa tunnistetaan myös ilmiöitä, joihin on syytä tarttua ennaltaehkäisevästi. Erityisesti yksinäisyyden kokemukset, riittämätön liikkuminen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kasautuminen vaikuttavat eri ikäisten tuusulalaisten elämään.

Hyvinvointia tehdään arjessa: turvallisessa asuinympäristössä, toimivissa palveluissa, mahdollisuuksissa osallistua ja vaikuttaa sekä elää omannäköistä elämää. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, hyte-työ, on kunnan ja hyvinvointialueen yhteistä, pitkäjänteistä ja ennalta ehkäisevää toimintaa kaikkien asukkaiden hyvän elämän mahdollistamiseksi. Yhteistyöllä hyvinvointialueen kanssa pyritään myös varmistamaan asukkaiden oikea-aikainen ohjautuminen sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin.

Vaikuttava hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa edellyttää yhteistyötä ja yhdessä tekemistä myös asukkaiden, yhdistysten, järjestöjen, yhteisöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa. Tuusulan hyvinvointiohjelma 2026-2030 kutsuu mukaan rakentamaan kuntaa, jossa jokaisella on mahdollisuus hyvään elämään, osallisuuteen ja tasapainoiseen

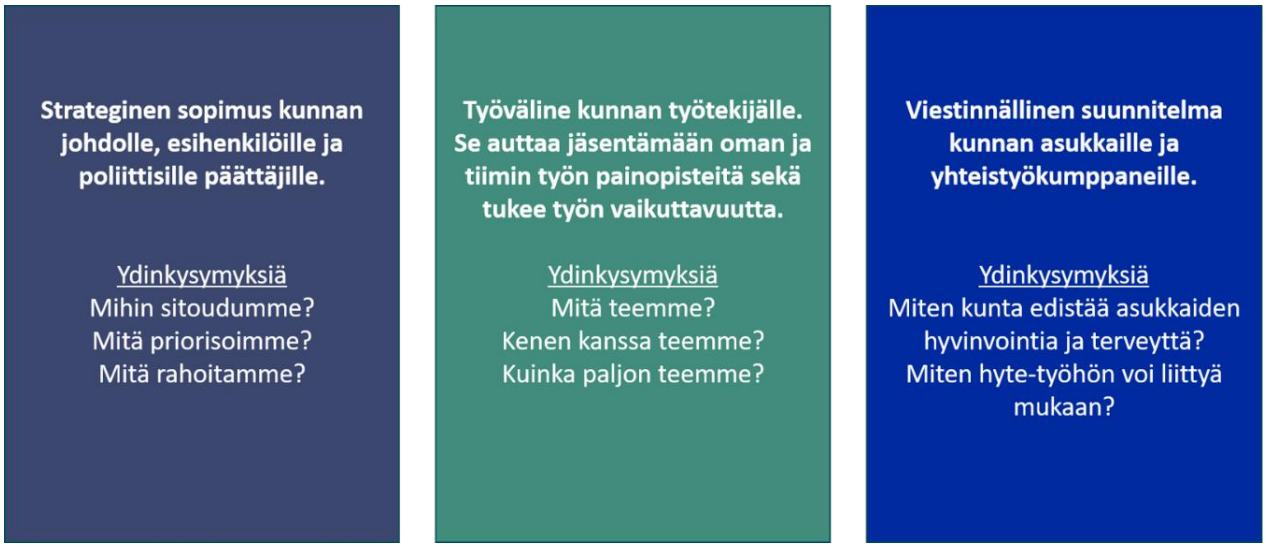
arkeen. Yhdessä voimme vahvistaa niitä tekijöitä, jotka tekevät Tuusulasta hyvän paikan elää nyt ja tulevaisuudessa.

Hyvinvointiohjelman tarkoitus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa tarkoittaa kaikkea sitä toimintaa, jolla luodaan edellytyksiä hyvälle elämälle, terveydelle, osallisuudelle ja toimintakyvylle eri elämäntilanteissa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, hyte-työtä, ovat turvalliset ja viihtyisät asuinympäristöt, vapaa-ajan mahdollisuudet, kohtaava toiminta, varhaiskasvatus ja opetus, työllisyyspalvelut ja kulttuuritarjonta. Hyvinvointia ja terveyttä voidaan tehokkaimmin edistää silloin, kun hyvinvointinäkökulma huomioidaan kunnan kaikessa päätöksenteossa ja palvelujen suunnittelussa. Kunnan hyvinvointityötä vahvistetaan tiiviissä kumppanuudessa järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyö tukee asukkaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ennaltaehkäisevän tuen saatavuutta. Myös yksilöllä on vastuu oman hyvinvointinsa edistämisestä, ja kunta sekä muut toimijat tukevat tätä omalta osaltaan.

Työvälineitä lakisääteiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ovat valtuustokausittain laadittava laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sekä vuosittainen hyvinvointiraportointi. Asiakirjojen avulla seurataan kuntalaisten hyvinvoinnin kehitystä, arvioidaan toteutettujen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja varmistetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on tavoitteellista, suunnitelmallista ja johdettua. Vaikuttava hyvinvointityö perustuu ennakoivaan toimintaan. Kun hyvinvoinnin edellytyksiä vahvistetaan ajoissa, voidaan ehkäistä ongelmien kasautumista, kaventaa hyvinvointieroja ja tukea asukkaiden mahdollisuuksia hyvinvoivaan arkeen.

Tuusulan hyvinvointiohjelmalla on kolme tarkoitusta. Strategiaan perustuvana se linjaa kunnan toimia asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja toimii perustyötä tukevana asiakirjana työntekijöille. Kolmanneksi hyvinvointiohjelma kutsuu asukkaita ja kumppaneita mukaan tekemään yhteistä työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvointiohjelman tietopohja ja valmistelu

Hyvinvointiohjelmaprosessi käynnistyi tammikuussa 2026 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan lähetekeskustelulla. Valmistelun perustaksi koottiin viimeisimpään kunta- ja hyvinvointialuetasoiseen tutkimus- ja tilastotietoon perustuva tietopohja.

Tuusulassa asukkaiden hyvinvointi on pääosin hyvällä tasolla, mutta väestöryhmien väliset hyvinvointi- ja terveyserot sekä toimintaympäristön muutokset haastavat hyvinvoinnin kehitystä. Väestön ikääntyminen, väestörakenteen muutokset ja asukkaiden erilaistuvat elämäntilanteet lisäävät tarvetta saavutettaville palveluille, varhaiselle tuelle sekä yhteisöihin kiinnittymistä ja osallisuutta tukeville rakenteille. Taloudelliset haasteet ovat lisääntyneet niin aikuisväestössä kuin lapsiperheissä, ja työttömyys, myös pitkäaikaistyöttömyys, on kasvanut erityisesti nuorten aikuisten keskuudessa.

Vaikka valtaosa Tuusulan lapsista ja nuorista voi hyvin, Kouluterveyskyselyn ja muun tietopohjan perusteella haasteita liittyy erityisesti mielen hyvinvointiin, yksinäisyyden kokemuksiin, sosiaaliseen ahdistuneisuuteen, terveellisiin elintapoihin sekä

mahdollisuuksiin saada riittävästi kohtaamisia ja tukea arjessa. Myös fyysisessä toimintakyvyssä on tunnistettu kehittämistarpeita.

Työikäisen väestön hyvinvointiin vaikuttavat erityisesti toimeentulo, työ- ja toimintakyky, mielenterveys sekä terveelliset elintavat. Aikuisväestön tietopohjan (TerveSuomi-tutkimus) perusteella keskeisiä huolenaiheita työikäisten osalta ovat psyykkinen kuormittuneisuus, työssä jaksamisen haasteet, liikkumattomuus, ylipainon yleistyminen ja alkoholin liikakäyttö.

Ikääntyneen väestön hyvinvointia ja terveyttä tukevat hyvä toimintakyky, turvallinen arki, osallisuus ja sosiaaliset suhteet. Keskeisiä haasteita ovat yksinäisyys, toimintakyvyn heikkeneminen, alkoholin riskikäytön yleistyminen sekä muuttuvat palvelu- ja asumistarpeet.

Yhteenvetona tietopohjassa nousee esiin eri väestöryhmiä yhdistäviä hyvinvointihaasteita, jotka liittyvät erityisesti mielen hyvinvointiin, osallisuuteen, toimintakykyyn sekä terveellisiin elintapoihin. Kunnan toimialueiden johto määritteli kootusta tietopohjasta ne ilmiöt, joihin kunnan toimilla on konkreettisesti ja ennaltaehkäisevästi mahdollista vaikuttaa. Näistä ilmiöistä muodostettiin hyvinvointiohjelman alustavat painopisteet ja tavoitteet.

Hyvinvointiohjelman validointivaiheessa alustaviin painopisteisiin pyydettiin ja saatiin näkemyksiä kunnan kaikilta toimialueilta sekä laajasti eri sidosryhmiltä. Osana valmistelua käytiin myös vuoropuhelua kuntalaisten ja kunnan henkilöstön kanssa. Tiedonkeruun yhteenveto on, että hyvinvointi Tuusulassa rakentuu arjen toimivuudesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Asukkaan näkökulmasta hyvinvoinnin kannalta keskeistä on palveluiden saavutettavuus, arjen sujuvuus sekä mahdollisuudet osallistua, kohdata muita ihmisiä ja vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Myös luonto, luonnossa liikkuminen ja vireät kyläyhteisöt ovat asukkaille tärkeitä.

Tuusulalaisten hyvinvointia haastavat esimerkiksi psyykkinen kuormitus, yksinäisyys, taloudelliset paineet sekä elintapoihin liittyvät riskitekijät. Näihin vastaaminen edellyttää

vahvaa panostusta ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen tukeen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Suunnitelmien kokonaisuus

Hyvinvointiohjelma koskee koko kuntaa ja kaikkia kuntalaisia. Ohjelma kokoaa yhteen myös lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemista sekä ehkäisevää päihdetyötä koskevat suunnitelmat. Hyvinvointiohjelma sisältää lisäksi useita aikaisemmin erillisinä suunnitelmina toteutuneita aihealueita. Näitä ovat osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, järjestöyhteistyö, turvallisuus ja riskienhallinta, työllisyyden edistäminen sekä kotoutumisen tukeminen. Lisäksi hyvinvointiohjelman tavoitteiden toteuttamisessa huomioidaan kulttuurin ja lähiluonnon keskeinen merkitys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Osallisuus

Osallisuus on olennainen osa hyvinvointia, ja sen edistäminen on yksi hyvinvointiohjelman keskeisistä painopisteistä. Mahdollisuus osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi vahvistaa yhteisöllisyyttä, luottamusta ja kokemusta merkityksellisyydestä. Asukkaiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia edistetään tarjoamalla ja kehittämällä erilaisia tapoja osallistua kunnan toimintaan. Päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä kuullaan ja hyödynnetään asukkaiden näkemyksiä ja kokemuksia. Kahdensuuntainen vuoropuhelu edistää hyvän arjen muodostumista Tuusulaan.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat hyvinvointiohjelman läpileikkaavia periaatteita. Ohjelman toteutuksessa huomioidaan asukasryhmien erilaiset tarpeet ja lähtökohdat. Syrjintää, eriarvoisuutta ja hyvinvointieroja ehkäistään tunnistamalla ja poistamalla osallistumisen esteitä sekä edistämällä palvelujen saavutettavuutta ja esteettömyyttä.

Tavoitteena on turvata kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet hyvään, sujuvaan arkeen ja yhteisöön kuulumiseen.

Järjestöyhteistyö

Järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt ovat kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön tärkeitä kumppaneita. Hyvinvointiohjelman tavoitteita toteutetaan yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin toimijoiden kanssa hyödyntäen niiden osaamista, kokemustietoa ja paikallistuntemusta. Yhteistyö on vastavuoroista: järjestöjen, yhdistysten ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä vahvistetaan ja kumppanuuksia kehitetään erilaisilla tukimuodoilla, viestinnällä ja yhteistyörakenteilla.

Turvallisuus ja riskienhallinta

Turvallisuus on hyvinvoinnin perusedellytyksiä. Turvallisuus- ja riskienhallintanäkökulmat huomioidaan läpileikkaavasti kunnan toiminnan, päätöksenteon, palvelujen ja elinympäristöjen kehittämisessä. Tuusulassa edistetään asukkaiden turvallista arkea ja yhteisöjen kriisinkestävyyttä sekä varaudutaan muuttuvaan toimintaympäristöön yhteistyössä hyvinvointialueen, pelastuslaitoksen, poliisin ja muiden toimijoiden kanssa. Se, että kukaan ei jää yksin ja tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön lisää turvallisuudentunnetta.

Työllisyyden edistäminen

Työ ja opiskelu ovat hyvinvoinnin, osallisuuden ja elinvoiman osatekijöitä. Työllisyyttä edistetään vahvistamalla työelämässä tarvittavaa osaamista, kehittämällä mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen sekä tukemalla työ- ja toimintakykyä yhteistyössä hyvinvointialueen ja työllisyysalueen kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten työttömyyden ehkäisyyn ja sujuviin siirtymiin koulutuksen ja työelämän välillä. Tavoitteena on vahvistaa yhdenvertaisia mahdollisuuksia työhön, opiskeluun ja osallisuuteen sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Kotoutumisen tukeminen

Kotoutujien yhdenvertaisia mahdollisuuksia kasvaa, oppia, kouluttautua, työllistyä ja osallistua vahvistetaan kunnan eri palveluissa ja monialaisessa yhteistyössä. Tavoitteena on edistää eri-ikäisten kotoutujien sujuvaa arkea ja kiinnittymistä paikallisyhteisöön.

Kulttuurihyvinvointi

Kulttuurihyvinvoinnilla tarkoitetaan taiteen, kulttuurin ja luovan toiminnan myönteisiä vaikutuksia hyvinvointiin, terveyteen ja elämänlaatuun. Kulttuurihyvinvointia edistetään kunnassa yhteistyössä hyvinvointialueen, taide- ja kulttuuritoimijoiden sekä järjestöjen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa asukkaiden mahdollisuuksia kulttuurin kokemiseen, tekemiseen ja osallistumiseen kaikissa elämänvaiheissa ja elämäntilanteissa.

Lähiluonnon arvostaminen

Hyvinvointiohjelman tavoitteissa on huomioitu lähiluonnon merkitys asukkaiden hyvinvoinnille. Luonnon monimuotoisuus, viher- ja virkistysalueiden saavutettavuus sekä monipuoliset virkistysmahdollisuudet luovat edellytyksiä terveydelle, hyvinvoinnille ja hyvälle arjelle. Samalla ne tukevat viihtyisän, vetovoimaisen ja elinvoimaisen kunnan kehittymistä. Luontoa ei nähdä pelkkänä maisemana, vaan aktiivisena hyvinvoinnin lähteenä, joka palauttaa mielen, laskee stressiä ja kutsuu liikkumaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Hyvinvointiohjelman painopisteet ja tavoitteet perustuvat tietoon lasten ja nuorten kasvuoloista, hyvinvoinnin tilasta sekä tunnistetuista vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään vahvistamalla kasvun ja oppimisen edellytyksiä, turvallista arkea, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tavoitteena on ehkäistä hyvinvoinnin eriytymistä ja luoda edellytyksiä lasten ja nuorten kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä palveluja

kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä perheiden, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Ikääntyneiden hyvinvointi

Hyvinvointiohjelman painopisteet ja tavoitteet perustuvat tietoon ikääntyneen väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja arjessa selviytymisestä sekä tunnistetuista vahvuuksista ja kehittämistarpeista. Ikääntyneiden asukkaiden hyvinvointia edistetään tukemalla terveyttä, toimintakykyä, turvallista arkea ja yhteisöllisyyttä.

Tavoitteena on vahvistaa mahdollisuuksia hyvään ikääntymiseen, itsenäiseen suoriutumiseen sekä oman näköiseen ja merkitykselliseen elämään. Hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä palveluja kehitetään ja toteutetaan yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakuntien, yhteisöjen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Ennaltaehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö

Ennaltaehkäisevä päihde- ja riippuvuustyö on osa kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteistä tehtävää. Kunnassa ehkäisevä työtä tehdään ennen kaikkea osana arjen peruspalveluja, kuten varhaiskasvatusta, opetusta ja nuorisotyötä sekä osallisuutta edistävää toimintaa. Hyvinvointia tukevat elinympäristöt, mielekäs vapaa-aika, yhteisöllisyys, varhainen tuki ja terveellisten elintapojen edistäminen vahvistavat suojaavia tekijöitä ja ehkäisevät päihteiden käytöstä ja muista riippuvuuksista aiheutuvia haittoja.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellisen ehkäisevän päihdetyön suunnitelman tavoitteita edistetään kunnan toiminnassa osana hyvinvointiohjelman tavoitteiden toteuttamista. Yhteyttä vahvistavat erityisesti toimenpiteet, joilla edistetään asukkaiden terveellisiä elintapoja, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallista arkea. Päihteistä ja riippuvuuksista aiheutuvia haittoja ehkäistään yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa kunnan lakisääteisten tehtävien mukaisesti.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026-2030

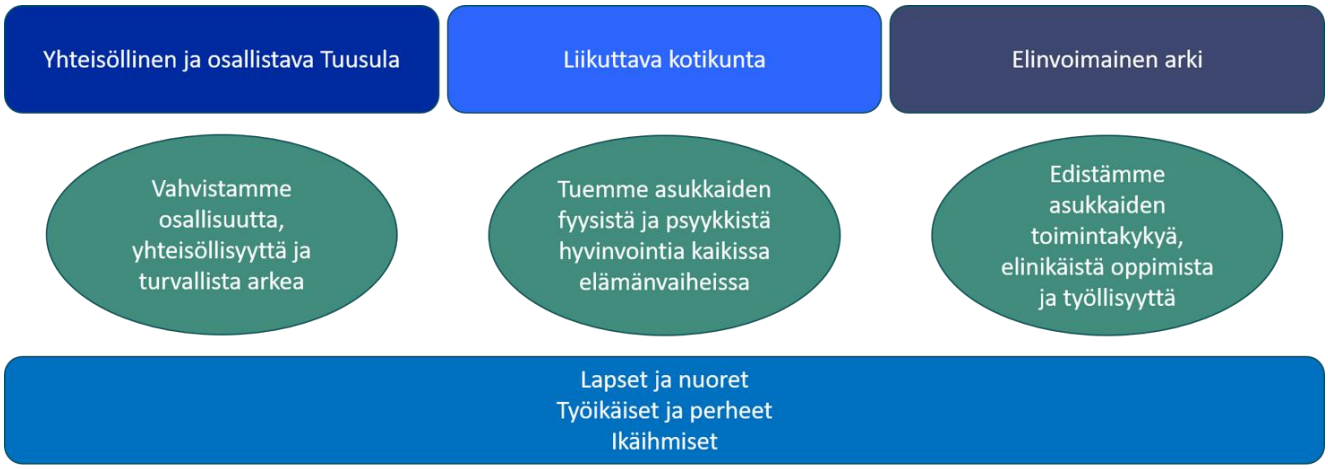
Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellisen hyvinvointisuunnitelman tarkoituksena on luoda yhteinen suunta hyvinvointialueen, alueen kuntien ja muiden toimijoiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle. Suunnitelmassa tunnistetaan alueen yhteisiä hyvinvoinnin vahvuuksia ja haasteita, asetetaan yhteistyölle painopisteet sekä linjataan tavoitteiden saavuttamista tukevaa yhteistyötä.

Tuusula osallistui hyvinvointialueen ja kuntien lakisääteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) neuvotteluihin sekä alueellisen hyvinvointisuunnitelman valmisteluun. Yhteisen hyvinvointitiedon pohjalta tunnistettiin alueen keskeisiä haasteita ja vahvuuksia sekä muodostettiin painopisteet tulevalle suunnitelmakaudelle.

Keski-Uudenmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopisteet ovat asukkaille hyvät arjen rutiinit, turvallinen arki sekä mielen hyvinvoinnin ja työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen. Painopisteet ja niistä johdetut tavoitteet koskevat kaikkia ikäryhmiä. Tuusulan hyvinvointiohjelma kytkeytyy näihin alueen yhteisiin tavoitteisiin, ja painottaa niiden toteuttamista kunnan omien tarpeiden, vahvuuksien ja hyvinvointitiedon pohjalta. Yhteiset painotukset luovat edellytyksiä kuntien, hyvinvointialueen ja yhteistyötahojen tavoitteelliselle yhteistyölle sekä tukevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yli organisaatiorajojen.

Hyvinvointiohjelman toteuttaminen

Hyvinvointiohjelman kolme painopistettä, *Yhteisöllinen ja osallistava Tuusula*, *Liikuttava kotikunta* ja *Elinvoimainen arki* sekä niihin perustuvat tavoitteet suuntaavat kunnan toimintaa asioihin, joihin paikallisilla päätöksillä, palveluilla ja toiminnoilla voidaan vaikuttaa kaikkein tehokkaimmin.

Toimenpiteet hyvinvointiohjelman tavoitteiden edistämiseksi määritellään toimialakohtaisesti (kasvun ja ympäristön toimiala, sivistyksen toimiala ja yhteisten palveluiden toimialan osalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue) siten, että niitä voidaan toteuttaa osana perustoimintaa ja palveluja. Näin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytkeytyy luontevasti kaikkeen kunnan toimintaan ilman moninkertaisia tavoitteita. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan ja raportoidaan osana toimialojen puolivuotiskatsauksia.

Painopiste 1: Yhteisöllinen ja osallistava Tuusula

Yhteisöllisyys, osallisuus ja turvallisuuden kokemus ovat keskeisiä hyvinvoinnin tekijöitä. Osattomuus ja heikentyneet vaikuttamismahdollisuudet voivat puolestaan lisätä

eriarvoisuutta ja heikentää hyvinvointia. Yksinäisyyden kokemuksia ja kohtaamisten vajetta esiintyy kaikissa ikäryhmissä.

Tavoite: Vahvistamme osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallista arkea.

Keskeisiä palvelualueiden toimenpiteitä, esimerkkejä:

- Edistämme kuntalaisten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia tarjoamalla eri väestöryhmille, myös lapsille ja nuorille, mahdollisuuksia osallistua oman elinympäristönsä, palveluidensa ja niitä koskevien suunnitelmien valmisteluun ja kehittämiseen.
- Lisäämme ikäihmisten arkea aktivoivia hyvinvointitekoja suunnitelmallisesti.
- Käynnistämme lapsiparlamenttitoiminnan.
- Vahvistamme eri asukasryhmien asumisturvallisuuden kokemusta yhteistyössä pelastuslaitoksen ja muiden viranomaisten kanssa.
- Tuemme järjestöjen, yhteisöjen ja vapaaehtoisten toimintaedellytyksiä sekä vahvistamme kunnan kumppanuuksia.

Ikäryhmäpainotukset

Lapset ja nuoret: Turvallinen arki, merkitykselliset ihmissuhteet ja inspiroivat mahdollisuudet osallistua mielekkääseen tekemiseen tukevat lasten ja nuorten kasvua ja hyvinvointia. Mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa omassa arjessa vahvistavat osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Työikäiset: Osallistumisen, vaikuttamisen sekä vapaaehtois- ja yhdistystoiminnan mahdollisuudet tukevat hyvinvointia, merkityksellisyyden kokemusta ja yhteisöön kuulumista.

Ikääntyneet: Kohtaamisten, osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet vahvistavat yhteisöllisyyttä, vähentävät yksinäisyyttä sekä tukevat mielekästä, turvallista ja aktiivista arkea.

Painopiste 2: Liikuttava kotikunta

Mielen hyvinvointi, terveet elintavat ja hyvä toimintakyky ovat hyvinvoinnin perusta. Liikunnallinen elämäntapa, päihteettömyys, riippuvuuksien ehkäisy sekä oikea-aikainen tuki vahvistavat kuntalaisten hyvinvointia ja arjessa selviytymistä.

Tavoite: Tuemme kuntalaisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia kaikissa elämänvaiheissa.

Keskeisiä palvelualueiden toimenpiteitä, esimerkkejä:

- Kehitämme kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja verkostoja sekä huolehdimme liikenneympäristön turvallisuudesta.
- Kehitämme viher- ja ulkoliikuntapalveluja VIPU-suunnitelman (=viher- ja ulkoliikuntapalveluiden kehittämissuunnitelma) mukaisesti muodostamaan helposti saavutettavan ja monipuolisen palveluverkon.
- Edistämme eri-ikäisten kuntalaisten arkiaktiivisuutta.
- Lisäämme matalan kynnyksen neuvontaa, ohjausta ja kohtaavaa toimintaa, joilla tuetaan liikunnallista elämäntapaa, terveitä elintapoja ja aktiivista arkea.
- Edistämme mielen hyvinvointia tukevia matalan kynnyksen toimintoja ja yhteisöllisiä ryhmiä.

Ikäryhmäpainotukset

Lapset ja nuoret: Terveet elämäntavat sekä harrastus- ja vapaa-ajan mahdollisuudet tukevat kasvua ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Työikäiset: Monipuoliset liikkumisen mahdollisuudet ja sujuvat arkiympäristöt tukevat hyvinvointia, toimintakykyä ja arjessa jaksamista.

Ikääntyneet: Turvalliset liikkumisympäristöt, säännöllinen liikkuminen ja terveelliset elintavat ylläpitävät toimintakykyä sekä tukevat henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Painopiste 3: Elinvoimainen arki

Osallisuus työelämään, opiskeluun ja muuhun merkitykselliseen toimintaan tukee toimintakykyä ja elinvoimaa. Hyvinvointierojen ehkäisemiseksi on tärkeää vahvistaa oppimisen, työllistymisen ja aktiivisen arjen mahdollisuuksia eri elämäntilanteissa. Elinvoimainen arki tarkoittaa myös monipuolisia asumisen vaihtoehtoja vaihtelevien elämäntilanteiden mukaan.

Tavoite: Edistämme asukkaiden toimintakykyä, elinikäistä oppimista ja työllisyyttä.

Keskeisiä palvelualueiden toimenpiteitä, esimerkkejä:

- Edistämme eri asukasryhmien, erityisesti nuorten aikuisten ja kotoutujien, osallisuutta koulutus- ja työelämäpoluilla.
- Kehitämme alueellisia ja digitaalisia neuvonta- ja ohjauspalveluja yhteistyössä viranomaisten ja eri toimijoiden kanssa kuntalaisten tarpeita vastaaviksi.
- Lisäämme työkokeilu-, työelämävalmennus- ja kesätyömahdollisuuksia sekä vahvistamme työnantajayhteistyötä.
- Muotoilemme asukkaiden tarpeita vastaavaa asumisneuvontaa osana turvallista asumista ja asumisen haasteiden ehkäisyä.

Ikäryhmäpainotukset

Lapset ja nuoret: Oppimisen, harrastamisen ja osallisuuden mahdollisuudet tukevat kasvua, toimintakykyä ja tulevaisuuden valmiuksia.

Työikäiset: Mahdollisuudet kouluttautua, työllistyä ja osallistua merkitykselliseen toimintaan tukevat osallisuutta ja elinvoimaista arkea.

Ikääntyneet: Merkityksellinen tekeminen, elinikäisen oppimisen mahdollisuudet ja erilaisiin elämäntilanteisiin sopivat asumisen vaihtoehdot tukevat osallisuutta, toimintakykyä ja itsenäistä elämää.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön periaatteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä Tuusulassa ohjaavat yhteiset periaatteet, jotka koskevat kaikkia toimialoja ja kumppaneita. Hyte-työn lähtökohta on kuntastrategian tavoite asukkaiden muuttuviin tarpeisiin vastaamisesta. Kunnan ennaltaehkäisevien palvelujen ja toimintojen tulee olla kaikille asukkaille yhdenvertaisesti saavutettavia ja esteettömiä.

Hyvinvointiohjelman toimeenpano perustuu yhteiseen vastuuseen ja yhteistyöhön: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytkeytyy laajasti kunnan kaikkeen toimintaan. Hyvinvointiohjelman tavoitteita toteutetaan osana kunnan eri palvelualueiden toiminnan ja talouden suunnittelua. Kukin palvelualue vastaa hyvinvoinnin edistämisestä omassa toiminnassaan sekä hyvinvointiohjelman painopisteiden huomioimisesta toimintansa suunnittelussa ja toteutuksessa.

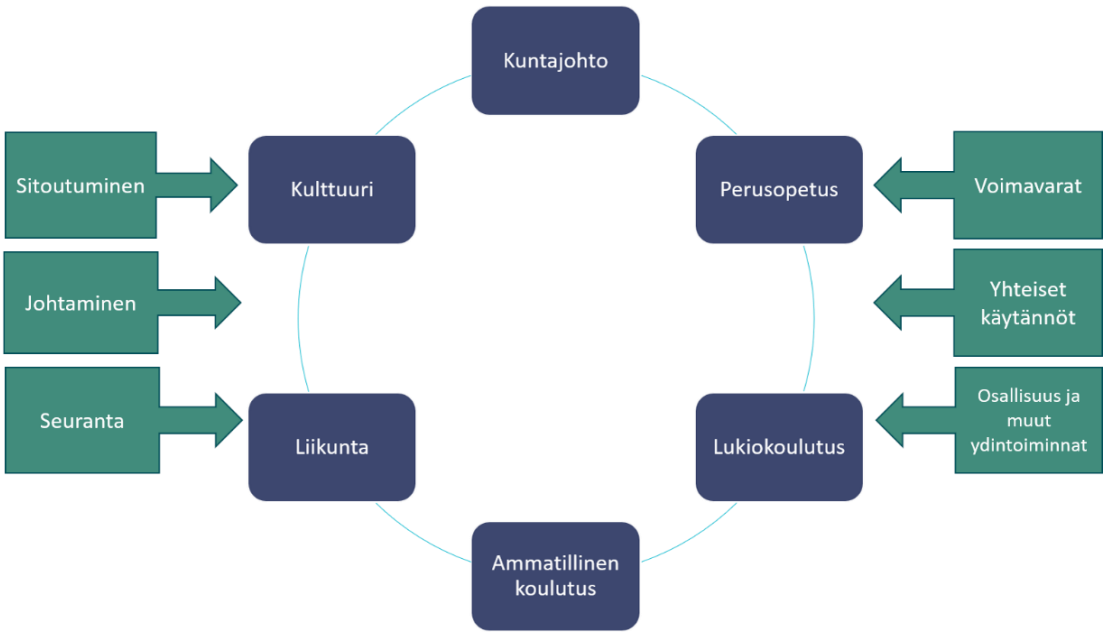
Hyte-työ on verkostomaista ja edellyttää yhteistä tekemistä kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa. Hyvinvointityö on myös yhteisöllistä tekemistä, jossa vuorovaikutuksella ja asukkaiden aktiivisuudella on suuri merkitys.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön seuranta

TEA, terveydenedistämisaktiivisuus

TEAviisari tuottaa tietoa kunnan terveydenedistämisaktiivisuudesta ja tukee kunnan terveyden edistämisen suunnittelua, johtamista ja kehittämistä. Mittaaminen keskittyy erityisesti organisaation kykyyn integroida terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen osaksi perustoimintaansa niin, että sillä vaikutetaan kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen.

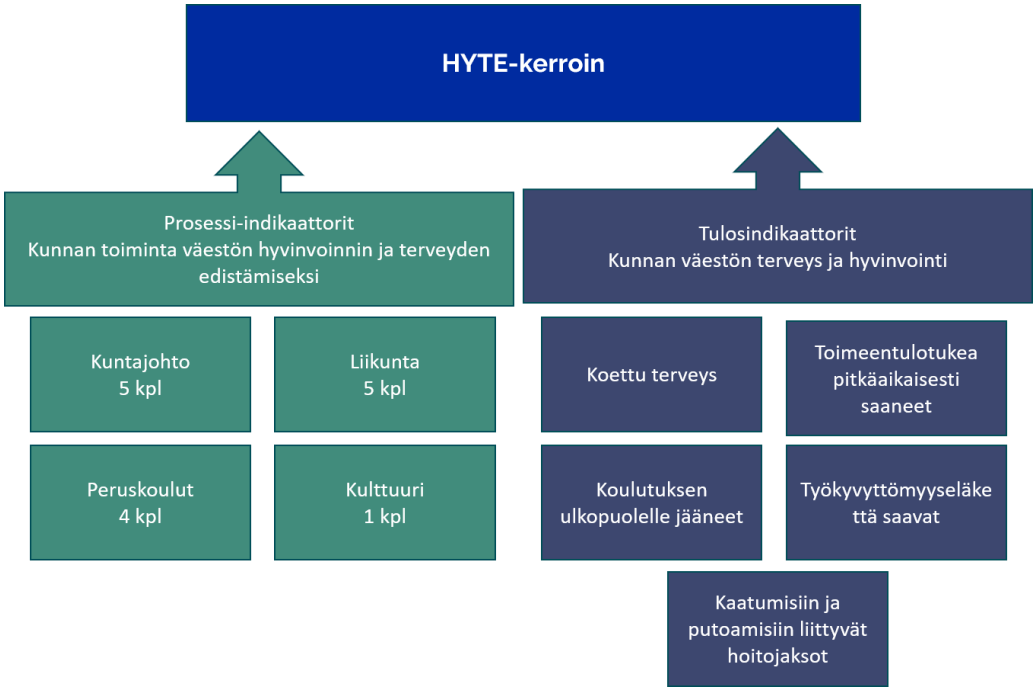
Kunnan terveydenedistämisaktiivisuutta tarkastellaan kuudella osa-alueella seitsemästä eri näkökulmasta. Perusajatus on, että kunnan tulee huomioida kaikki näkökulmat, jotta työ kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi olisi tehokasta ja laadukasta.

HYTE-kerroin

HYTE-kerroin on osa kuntien lakisääteistä peruspalvelujen valtionosuutta ja kannustin vaikuttavaan hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämistyöhön kunnissa. HYTE-

kerroin lasketaan kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa (ks. TEA) sekä toiminnan tulosta kuvaavien yhteensä 20 indikaattorin perusteella.

Hyvinvointiohjelman seuranta

Hyvinvointiohjelman tavoitteena on saada aikaan myönteistä kehitystä asukkaiden hyvinvoinnissa valtuustokauden aikana. Koska hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on pitkäkestoista työtä, jonka tulokset näkyvät viiveellä, vaikuttavuuteen pyritään myös valtuustokaudet ylittäen. Tuusulalaisten hyvinvoinnin tilaa seurataan hyvinvointiohjelman painopisteisiin ja tavoitteisiin liittyvien kansallisten mittareiden avulla. Ajantasainen tieto tuodaan avoimesti kuntalaisten saataville kunnan verkkosivuilla.

Hyvinvointiohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan osana kunnan osavuosi- ja tilinpäätösraportointia sekä vuosittaisessa hyvinvointiraportissa. Raportissa tarkastellaan myös asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilaa ajankohtaisen tiedon valossa huomioiden viiveet tutkimus- ja tilastotiedon päivittymisessä. Kunnan vaikuttamistoimielimille varataan

mahdollisuus seurata ohjelman tavoitteiden toteutumista omasta näkökulmastaan. Tiiviimmän raportoinnin lisäksi laaditaan kerran valtuustokauden aikana laaja hyvinvointikertomus, joka toimii strategisen johtamisen, suunnittelun, seurannan ja arvioinnin työvälineenä.

Hyvinvointiohjelman voimassaolo

Hyvinvointiohjelma on voimassa vuoteen 2030 saakka. Tällä ratkaisulla pyritään keventämään valtuustokausien välistä siirtymää. Hyvinvointiohjelman tavoitteita ja toimeenpanoa voidaan tarvittaessa muokata tai tarkentaa esimerkiksi hyvinvoinnin tilannekuvan muuttuessa. Muutoksissa huolehditaan siitä, että tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutettavissa osana kunnan palveluita ja/ tai yhteiskumppanien kanssa yhteistyössä.

Lähteitä

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2030. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 2025.

Alueellinen ehkäisevän päihde - ja riippuvuustyön suunnitelma 2026–2030. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 2026.

FinLapset 2024. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL.

HYTE-kerroin kunnille. THL 2026.

Kouluterveyskysely 2025. THL 2025.

Kuntalaki 410/2015.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021.

Lastensuojelulaki 417/2007.

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 523/2015.

Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä 380/2023.

Move! 2025. Opetushallitus 2026.

Tuusula 2030. Kuntastrategia vuosille 2026–2029. Tuusula 2025.

TEAviisari. THL 2026.

Terve Suomi -tutkimus 2024. THL 2025.

Tuusulan hyvinvointikertomus 2021-2025. Tuusula 2025.

Työvoimatutkimus. Tilastokeskus 2026.